



รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

A Causal Relationship Model of Administrative Factors Affecting Quality of Students in Schools under Offices of Primary Education Service Areas In the Northeastern Region of Thailand

อรัญญา ชนะเพีย¹ วาโร เฟ็งส่วสดี² วันนิกา ฉลากบาง³ และ ทนงศักดิ์ คุ่มไข่น้ำ⁴

Aranya Chanapia,¹ Waro Phengsawat,² Wannika Chalabang³ and Tanongsak Koomkhinam⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และ 2) ตรวจสอบรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ การวิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 เป็นการกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย โดยการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และการศึกษาโรงเรียนดีเด่น ระยะที่ 2 เป็นการตรวจสอบสมมติฐานการวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 504 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน และใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์หาค่าประกอบเชิงยืนยัน และตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 5 ปัจจัย ได้แก่ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง วัฒนธรรมการเรียนรู้ขององค์กร การบริหารเชิงกลยุทธ์ สุขภาพองค์กร และพฤติกรรมการสอนของครู 2) รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ วัฒนธรรมการเรียนรู้ขององค์กรมีอิทธิพลรวมต่อคุณภาพผู้เรียนมากที่สุด รองลงมาคือ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมการสอนของครู การบริหารเชิงกลยุทธ์ และสุขภาพองค์กร โดยปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน รวมกันอธิบายคุณภาพผู้เรียนได้ร้อยละ 62

คำสำคัญ : รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ; ปัจจัยทางการบริหาร ; คุณภาพผู้เรียน

¹ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, Doctoral Student in Education Administration and Development, Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University

²⁻³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, Assistant Professor, Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University

⁴ รองศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, Associate Professor, Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University



ABSTRACT

The objectives of this study were: 1) to develop a causal relationship model of administrative factors affecting quality of students in schools under Offices of Primary Education Service Areas in the northeastern region of Thailand, and 2) to verify the developed causal relationship model of administrative factors affecting quality of students through the empirical data. The study was divided into 2 phases. Phase 1 was the determination of conceptual framework of research by analyzing related papers and research, interviewing experts, and studying the outstanding schools. Phase 2 was the testing of hypothesis. Data were collected using a questionnaire. A sample included 504 school administrators and teachers in schools under Offices of Primary Education Service Areas in the northeastern region of Thailand, who were selected by multi-stage random sampling. Data analysis was done using statistics of frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson's product moment correlation coefficient. The analysis of confirmatory factors and the examination of goodness-of-fit between the model and the empirical data were conducted using statistical computer package.

The findings were as follows: 1) A causal relationship model of administrative factors affecting quality of students in schools under Offices of Primary Education Service Areas in the northeastern region of Thailand comprised 5 factors: transformational leadership, learning culture of the organization, strategic management, organizational health, and teaching behavior of teachers. 2) The developed model has a goodness-of-fit with the empirical data. The learning culture of the organization has the highest total influence on quality of students, followed by transformational leadership, teaching behavior of teachers, strategic management, and organizational health respectively. The administrative factors that affect quality of students could jointly explain quality of students as high as 62% of a certainty.

Keywords : Causal Relationship Model ; Administrative Factors ; Quality of Students

บทนำ

การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) ยึดหลักการปฏิบัติตาม“ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เร่งสร้างภูมิคุ้มกันเพิ่มขึ้นในมิติการพัฒนาในด้านต่างๆ เพื่อป้องกันปัจจัยเสี่ยงที่สังคมไทยต้องเผชิญ และเสริมรากฐานของประเทศด้านต่างๆ ให้เข้มแข็ง ควบคู่ไปกับการให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนและสังคมไทยให้มีคุณภาพ ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจด้วยฐานความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ บนพื้นฐานการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมนำไปสู่การพัฒนาประเทศที่มั่นคงและยั่งยืน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2551)

ผู้นำในองค์กรทางการศึกษามีบทบาทและหน้าที่ในการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ให้คำปรึกษา แก้ไขปัญหา และลดปัญหาในองค์กร ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ชัดเจนเป็นผู้ที่มองทิศทางการเปลี่ยนแปลงในอนาคตสามารถกำหนดเป้าหมายและชี้้นำการเปลี่ยนแปลงได้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2553) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษามีอิทธิพล

ทางตรงและอ้อมต่อความสำเร็จของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (อภิรักษ์ อินลี. 2558) วัฒนธรรมการเรียนรู้ขององค์กร เป็นบรรยากาศที่ส่งเสริมการทำความดี ส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ จากประสบการณ์โดยเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วม มีการให้ข้อมูล ย้อนกลับ รวมทั้งให้โอกาสในการพัฒนาตนเองแก่ทุกคน (Marquardt. 2002) และองค์กรที่มีคุณภาพในการทำงาน ย่อมขึ้นอยู่กับสุขภาพองค์กร (Organizational Health) เป็นสำคัญ เพราะองค์กรที่มีสุขภาพสมบูรณ์จะมีผลผลิตที่ดีทั้งด้าน ปริมาณและคุณภาพ (Daft. 1986) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพ ผู้เรียน ปัจจัยครูเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่ง เนื่องจากครูเป็นตัวร่วม เชื่อมโยงกับทุกปัจจัย ครูจึงเป็นเสมือนกุญแจสำคัญในการ จัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ได้ศักยภาพและมี คุณภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2552)

ผลการประเมินภายนอกกรอบสาม (พ.ศ.2554-2558) ของ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปี พ.ศ.2554 พบว่า สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 7,042 แห่ง ได้รับการรับรองมาตรฐานจำนวน 4,923 แห่ง (ร้อยละ 69.91) ไม่ได้รับการรับรอง จำนวน 2,119 แห่ง (ร้อยละ 30.09)



ซึ่งสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสัดส่วนผลการประเมินไม่ได้รับรองมาตรฐานถึงร้อยละ 30.81 (สำนักทดสอบทางการศึกษา. 2556) และเมื่อพิจารณาผลการประเมินสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามตัวบ่งชี้ พบว่า ตัวบ่งชี้ที่ 5 สถานศึกษาส่วนใหญ่มีผลการประเมินอยู่ในระดับพอใช้ (ร้อยละ 53.14) (สำนักทดสอบทางการศึกษา. 2556) ผลการประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับชาติจำแนกตามภูมิภาค ปีการศึกษา 2555 พบว่า ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ (สำนักทดสอบทางการศึกษา. 2556) จากผลการประเมินข้างต้น จะเห็นได้ว่าปัญหาที่ต้องเร่งพัฒนาปรับปรุงและต่อยอด ประกอบด้วย ด้านคุณภาพผู้เรียน ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการรวมทั้งการเพิ่มโอกาสทางการศึกษา

ด้วยเหตุดังที่ได้กล่าวมา จะเห็นได้ว่าปัญหาด้านคุณภาพผู้เรียนเป็นปัญหาที่สำคัญ และจำเป็นต้องแก้ไขด้วยการใช้ปัจจัยทางการบริหาร จากผลการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า ปัจจัยทางการบริหารที่สัมพันธ์กับคุณภาพผู้เรียนมีหลายปัจจัย แต่ที่เป็นปัจจัยสำคัญ 5 ปัจจัยแรก คือ ปัจจัยภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลง ปัจจัยวัฒนธรรมการเรียนรู้ขององค์กร ปัจจัยการบริหารเชิงกลยุทธ์ ปัจจัยสุขภาพองค์กร และปัจจัยพฤติกรรมการสอนของครู ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดเชิงระบบจัดเส้นทางอิทธิพลทางตรง และทางอ้อม เพื่อใช้เป็นโมเดลการวิจัยหรือโมเดลสมมติฐานที่จะนำไปทดสอบด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยคาดหวังว่าโมเดลที่สร้างขึ้นจะมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ตามเกณฑ์ที่กำหนด และโมเดลดังกล่าวสามารถที่จะนำไปใช้เป็นกรอบในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้ โดยมีผลการวิจัยเป็นตัวสนับสนุนยืนยัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้เป็นกรอบในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

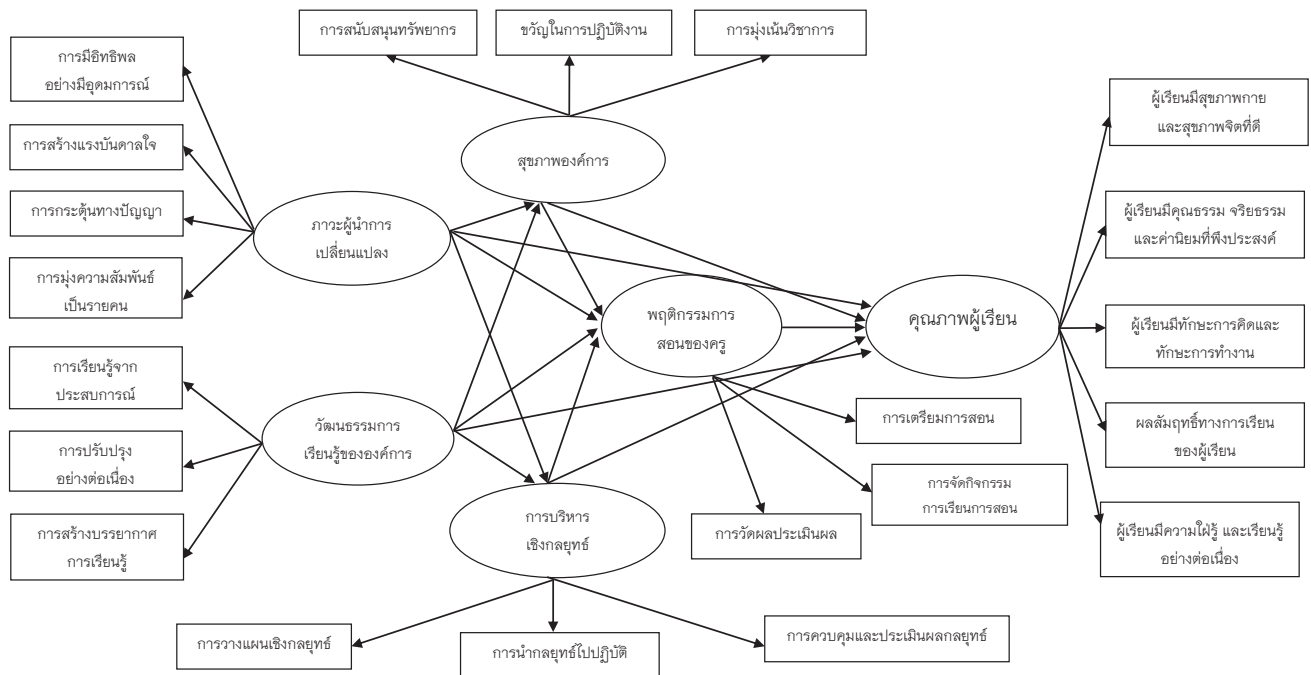
1. เพื่อพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อตรวจสอบรูปแบบความสัมพันธ์ เชิงสาเหตุของปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือกับข้อมูล เชิงประจักษ์

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยทางการบริหารซึ่งประกอบด้วย ปัจจัยภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลง ปัจจัยวัฒนธรรมการเรียนรู้ขององค์กร ปัจจัยการบริหารเชิงกลยุทธ์ ปัจจัยสุขภาพองค์กร มีอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมต่อคุณภาพผู้เรียน และปัจจัยพฤติกรรมการสอนของครู มีอิทธิพลทางตรงต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำผลที่ได้จากการศึกษาเอกสารแนวคิดทฤษฎีของนักวิชาการด้านการศึกษา เช่น Lin (2006), Hoy & Feldman (1987), สำนักทดสอบทางการศึกษา (2554) และ ภัคพร บุญเคล้า (2555) เป็นต้น รวมทั้งผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และผลจากการศึกษาโรงเรียนดีเด่นมาพัฒนาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยโมเดลสมมติฐานรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังภาพที่ 1



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ประกอบด้วย

1) สังเคราะห์เอกสารและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างโมเดลสมการโครงสร้างที่เป็นโมเดลโมเดลสมมติฐาน 2) สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน และ 3) การศึกษาโรงเรียนดีเด่น โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหาร และครูในโรงเรียนที่มีผลการประเมินภายนอก รอบสามระดับดีมาก 3 โรงเรียน การวิจัยในระยะนี้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างแล้วนำข้อมูลที่รวบรวมมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และปรับร่างโมเดลสมมติฐานผลที่ได้จะเป็นโมเดลสมมติฐาน ซึ่งเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย

ระยะที่ 2 ตรวจสอบสมมติฐานการวิจัย

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร และครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2558 จำแนกเป็นผู้บริหาร 12,289 คน ครู 133,239 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 145,528 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร และครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 504 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ระยะที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้บริหารและครูในโรงเรียนดีเด่น เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกมีโครงสร้างของเนื้อหาที่จะสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วย ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง วัฒนธรรมการเรียนรู้ขององค์กร การบริหารเชิงกลยุทธ์ สุขภาพองค์การ และพฤติกรรมการสอนของครู และคุณภาพผู้เรียน

ระยะที่ 2 เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดในการวิจัย แบ่งออกเป็น 7 ตอน ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ส่วนตอนที่ 2-7 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ใน 6 ด้าน ดังนี้ 1) ปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง 2) ปัจจัยวัฒนธรรมการเรียนรู้ขององค์กร 3) ปัจจัยการบริหารเชิงกลยุทธ์ 4) ปัจจัยสุขภาพองค์การ 5) ปัจจัยพฤติกรรมการสอนของครู และ 6) คุณภาพผู้เรียน ซึ่งแบบสอบถามได้ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ 5 คน แล้วนำไปทดลอง (Tryout) เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ (บุญชม ศรีสะอาด. 2554) ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.22-0.85 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.98



การเก็บรวบรวมข้อมูล

ระยะที่ 1 ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน และศึกษาโรงเรียนดีเด่น จำนวน 3 แห่ง

ระยะที่ 2 การส่งแบบสอบถามเก็บข้อมูลโดยการนำส่งด้วยตนเองและส่งทางไปรษณีย์ แบบสอบถามได้รับกลับคืนตั้งแต่เดือน ก.ค.-ต.ค. 2558 จำนวน 504 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้วจึงวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

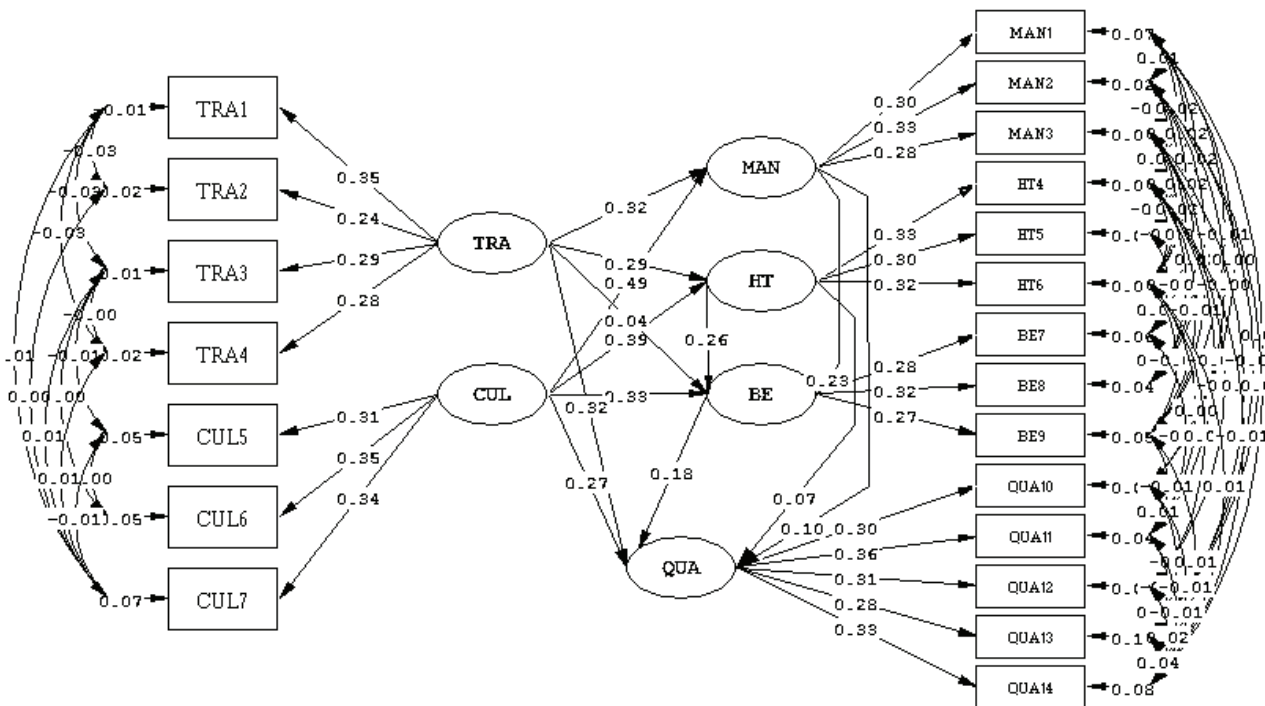
ระยะที่ 1 ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และสรุปประเด็นสำคัญที่ได้จากการศึกษา

ระยะที่ 2 ศึกษาคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง โดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน เพื่ออธิบายสภาพทั่วไปของตัวแปร และตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุจากทฤษฎีที่ได้ศึกษากับข้อมูลเชิงประจักษ์ และเพื่อศึกษาขนาดอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อมและอิทธิพลรวมของปัจจัยที่นำมาศึกษาต่อคุณภาพผู้เรียนโดยใช้สถิติวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model : SEM)

สรุปผลการวิจัย

1. ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน ประกอบด้วย ตัวแปรเหตุ คือ ตัวแปรแฝงภายนอก 2 ตัวแปร ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และ 2) วัฒนธรรมการเรียนรู้ขององค์กร ตัวแปรแฝงภายใน 3 ตัวแปร ได้แก่ 1) การบริหารเชิงกลยุทธ์ 2) สุขภาพองค์การ และ 3) พฤติกรรมการสอนของครู ตัวแปรผล คือ คุณภาพผู้เรียน ประกอบด้วย ผู้เรียนมีสุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ผู้เรียนมีทักษะการคิดเป็นและทักษะการทำงาน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน และผู้เรียนมีความใฝ่รู้และเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

2. ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบที่สร้างขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่ารูปแบบมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าสถิติ วัดความกลมกลืนของรูปแบบ คือ ค่าไค-สแควร์ (Chi-square) เท่ากับ 36.36 ท้องศาอิสระ (df) เท่ากับ 79 ค่าความน่าจะเป็น (P-value) เท่ากับ 1.00 ค่าไค-สแควร์สัมพันธ์ (χ^2/df) = 0.46 ค่า RMSEA = 0.00 ค่า GFI = 0.99 ค่า AGFI = 0.98 ดังภาพที่ 2



Chi-square = 36.36, df = 79, P-value = 0.999, RMSEA = 0.000

ภาพที่ 2 รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน

สัญลักษณ์ที่ใช้แทนตัวแปร

2.1 ตัวแปรแฝงภายนอก

- 1) TRA แทน ปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

มีตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัวแปร คือ

TRA1 แทน การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์

TRA2 แทน การสร้างแรงบันดาลใจ



- TRA3 แทน การกระตุ้นทางปัญญา
TRA4 แทน การมุ่งความสัมพันธ์เป็นรายคน
2) CUL แทน ปัจจัยวัฒนธรรมการเรียนรู้ของ
องค์กร มีตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปร คือ
CUL5 แทน การเรียนรู้จากประสบการณ์
CUL6 แทน การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง
CUL7 แทน การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้

2.2 ตัวแปรแฝงภายใน

- 1) MAN แทน องค์กรประกอบการบริหารเชิงกลยุทธ์
มีตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปร คือ
MAN1 แทน การวางแผนเชิงกลยุทธ์
MAN2 แทน การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ
MAN3 แทน การควบคุมและการประเมินผล
กลยุทธ์
2) HT แทน องค์กรประกอบสุขภาพองค์กร มีตัวแปร
สังเกตได้ 3 ตัวแปร คือ
HT4 แทน การสนับสนุนทรัพยากร
HT5 แทน ขวัญในการปฏิบัติงาน
HT6 แทน การมุ่งเน้นวิชาการ
3) BE แทน องค์กรประกอบพฤติกรรม การสอน
ของครู มีตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปร คือ
BE7 แทน การเตรียมการสอน
BE8 แทน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
BE9 แทน การวัดผลประเมินผล
4) QUA แทน องค์กรประกอบคุณภาพผู้เรียน มีตัวแปร
สังเกตได้ 5 ตัวแปร คือ
QUA10 แทน ผู้เรียนมีสุขภาพกายและสุขภาพ
จิตที่ดี
QUA11 แทน ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและ
ค่านิยมที่พึงประสงค์

- QUA12 แทน ผู้เรียนมีทักษะการคิดและทักษะ
การทำงาน
QUA13 แทน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน
QUA14 แทน ผู้เรียนมีความใฝ่รู้และเรียนรู้
อย่างต่อเนื่อง

3. การตรวจสอบค่าอิทธิพลทางตรง (DE) อิทธิพล
ทางอ้อม (IE) และอิทธิพลรวม (TE) พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพล
ต่อคุณภาพผู้เรียนสูงสุด ได้แก่ วัฒนธรรมการเรียนรู้ขององค์กร
มีอิทธิพลทางตรงในทิศทางบวกเท่ากับ 0.27 อย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .01 และมีอิทธิพลทางอ้อมในทิศทางบวกเท่ากับ
0.17 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งส่งผลให้มีอิทธิพล
รวมในทิศทางบวกเท่ากับ 0.44 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
.01 รองลงมาคือ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงโดยมีอิทธิพลทางตรง
ในทิศทางบวกเท่ากับ 0.32 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
และมีอิทธิพลทางอ้อมในทิศทางบวกเท่ากับ 0.09 อย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งส่งผลให้มีอิทธิพลรวมในทิศทางบวกเท่ากับ
0.40 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งส่งผลให้มีอิทธิพล
รวมในทิศทางบวกเท่ากับ 0.18 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
.01 การบริหารเชิงกลยุทธ์มีอิทธิพลทางตรงใน ทิศทางบวกเท่ากับ
0.10 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีอิทธิพลทางอ้อม
ในทิศทางบวกเท่ากับ 0.04 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
ซึ่งส่งผลให้มีอิทธิพลรวม ในทิศทางบวกเท่ากับ 0.14 อย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ลำดับสุดท้าย สุขภาพองค์กร
มีอิทธิพลทางตรงในทิศทางบวกเท่ากับ 0.07 อย่างไม่มีนัยสำคัญ
ทางสถิติ แต่มีอิทธิพลทางอ้อมในทิศทางบวกเท่ากับ 0.05 อย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งส่งผลให้มีอิทธิพลรวมในทิศทาง
บวกเท่ากับ 0.11 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยปัจจัย
ทางการบริหารสามารถร่วมกันอธิบายคุณภาพผู้เรียนได้ร้อยละ 62
ผลการวิเคราะห์ค่าอิทธิพลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าอิทธิพลของปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน

ตัวแปรตาม	R ²	อิทธิพล	ตัวแปรต้น														
			ภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลง			วัฒนธรรมการเรียนรู้ ขององค์กร			การบริหารเชิงกลยุทธ์			สุขภาพองค์กร			พฤติกรรมการสอนของครู		
			γ	SE	t	γ	SE	t	β	SE	t	β	SE	t	β	SE	t
คุณภาพ ผู้เรียน	0.62	DE	0.32	0.05	6.38**	0.27	0.07	3.94**	0.10	0.05	2.03*	0.07	0.05	1.44	0.18	0.06	3.18**
		IE	0.09	0.03	2.93**	0.17	0.04	4.31**	0.04	0.02	2.44*	0.05	0.02	2.68**	-	-	-
		TE	0.40	0.05	7.66**	0.44	0.06	7.78**	0.14	0.05	2.86**	0.11	0.04	2.58*	0.18	0.06	3.18**

ค่าสถิติ Chi-square = 36.36, df = 79, p-value = 1.00, $\chi^2/df = 0.46$, RMSEA = 0.00, GFI = 0.99, AGFI = 0.98, LSR = 1.85

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05



อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน ประกอบด้วย ปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ปัจจัยวัฒนธรรมการเรียนรู้ขององค์กร ปัจจัยการบริหารเชิงกลยุทธ์ ปัจจัยสุขภาพองค์การและปัจจัยพฤติกรรมการสอนของครู ปัจจัยทุกตัวมีอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมต่อคุณภาพผู้เรียน สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 1 ผู้วิจัยขออภิปรายผลดังนี้

1.1 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีอิทธิพลทางตรงในทางบวกต่อคุณภาพผู้เรียนมากที่สุด มีอิทธิพลทางอ้อมและมีอิทธิพลรวมต่อคุณภาพผู้เรียนในทางบวก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้นำในองค์การทางการศึกษามีบทบาทและหน้าที่ในการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ให้คำปรึกษา แก้ไขปัญหา และลดปัญหาในองค์การ ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ชัดเจนจะสามารถกำหนดเป้าหมายและชี้้นำการเปลี่ยนแปลงได้ และสามารถจูงใจให้ผู้ปฏิบัติงานทุ่มเทการทำงานให้เป็นไปในทิศทางและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2553) สอดคล้องกับผลการศึกษาของอินันท์ อินลี (2558) ได้ศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษามีอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลรวมต่อความสำเร็จของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.2 วัฒนธรรมการเรียนรู้ขององค์กรมีอิทธิพลทางตรงต่อคุณภาพผู้เรียนในทางบวก มีอิทธิพลทางอ้อมและอิทธิพลรวมในทางบวกมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากวัฒนธรรมองค์กรเป็นแบบแผนการประพฤติปฏิบัติในองค์กรที่มุ่งผลสำเร็จในการปฏิบัติงาน วัฒนธรรมองค์การที่ดีมีการปฏิบัติมานานจะได้รับความร่วมมือร่วมใจในการสร้างงานที่มีคุณภาพ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2553) วัฒนธรรมการเรียนรู้ขององค์กรเป็นบรรยากาศที่ส่งเสริมการทดลองทำสิ่งใหม่ๆ ส่งเสริมให้มีการเรียนรู้จากประสบการณ์โดยเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วม มีการให้ข้อมูลย้อนกลับรวมทั้งให้โอกาสในการพัฒนาตนเองแก่ทุกคน (Marquardt. 2002) สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Lin (2006) ได้ศึกษาพบว่า วัฒนธรรมการเรียนรู้ขององค์กรมีบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งในการยกระดับความสามารถและนวัตกรรมขององค์กร ทั้งความสามารถขององค์กรและนวัตกรรมขององค์กรจะส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการองค์การ

1.3 การบริหารเชิงกลยุทธ์มีอิทธิพลทางตรงมีอิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมต่อคุณภาพผู้เรียนในทางบวก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการบริหารเชิงกลยุทธ์มีความสำคัญต่อการบริหารงานในปัจจุบัน ผู้บริหารต้องปรับเปลี่ยนวิธีการบริหารให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง สามารถกำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนด สอดคล้องกับผลการ

ศึกษาของ พันวนา พัฒนาอุดมสินค้า (2557) พบว่า รูปแบบกระบวนการบริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานองค์ประกอบหนึ่งหนึ่งคือ การวางแผน การควบคุม การเสนอรายงานและประเมินผล

1.4 สุขภาพองค์การมีอิทธิพลทางตรง มีอิทธิพลทางอ้อม และมีอิทธิพลรวมต่อคุณภาพผู้เรียนในทางบวก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากองค์การที่มีคุณภาพมีประสิทธิภาพในการทำงานนั้นขึ้นอยู่กับสุขภาพองค์การเป็นสำคัญ จะต้องพัฒนาให้สมบูรณ์แข็งแรง สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มศักยภาพส่งผลต่อผลผลิตที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (กมลาศน์ ตรีประสิทธิ์. 2553) สอดคล้องกับ Hoy & Tarter (1990 ; อ้างอิงมาจาก Hoy & Miskel .2008) พบว่า สุขภาพองค์การ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการกระทำของนักเรียน โดยทั่วไปโรงเรียนที่มีสุขภาพดีกว่ามีระดับผลสัมฤทธิ์สูง

1.5 พฤติกรรมการสอนของครูมีอิทธิพลทางตรงต่อคุณภาพผู้เรียนในทางบวก และปัจจัยทางการบริหารทุกตัวแปร มีอิทธิพลทางตรงในทางบวกต่อพฤติกรรมการสอนของครู ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูผู้สอนมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เนื่องจากครูเป็นตัวร่วมเชื่อมโยงกับทุกปัจจัย ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ชุมชน ระหว่างกลุ่มครูด้วยกันเองและที่สำคัญที่สุดคือผู้เรียน ครูจึงเป็นเสมือนกุญแจสำคัญในการจัดการกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพและมีคุณภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2552)

2. รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนสามารถร่วมกันอธิบายคุณภาพผู้เรียนได้ร้อยละ 62 แสดงว่า ตัวแปรทุกตัวแปรสามารถทำนายคุณภาพผู้เรียนได้สูง ทั้งนี้เพราะรูปแบบที่พัฒนาขึ้นได้มาจากการสังเคราะห์หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัย รวมทั้งผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และผลการศึกษาโรงเรียนดีเด่น เมื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของโมเดลการวัดพบที่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ จึงเป็นเหตุผลหนึ่งที่ส่งผลให้รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังที่ ภัคพร บุญเคล้า (2555) ศึกษาพบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโดยภาพรวมส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน และปัจจัยด้านผู้บริหารสามารถพยากรณ์คุณภาพผู้เรียนได้



ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัย พบว่า วัฒนธรรมการเรียนรู้ขององค์กรส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนมากที่สุด ดังนั้นผู้บริหารจะต้องสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในองค์กรให้เกิดขึ้นโดยส่งเสริมให้เรียนรู้จากประสบการณ์ มีการปรับปรุงการทำงานอย่างต่อเนื่อง และเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี เพื่อให้ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนต่อไป
2. ปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีอิทธิพลทางตรงต่อคุณภาพผู้เรียนมากที่สุด ดังนั้นในการสอบหรือคัดเลือกผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องพิจารณาการมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้วยการใช้แบบวัดหรือแบบประเมินในประเด็นการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นทางปัญญา และการมุ่งความสัมพันธ์เป็นรายคน รวมทั้งผู้บริหารจะต้องได้รับการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอาจจะโดยการอบรมพัฒนาเป็นต้น
3. พฤติกรรมการสอนของครูเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนเพราะเมื่อพิจารณาทุกปัจจัยแล้วพบว่าต่างมีอิทธิพลทางบวกต่อพฤติกรรมการสอนของครู และส่งผ่าน

พฤติกรรมการสอนของครูไปยังคุณภาพผู้เรียนทั้งสิ้น ดังนั้นจะต้องมีการพัฒนาปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง วัฒนธรรมการเรียนรู้ขององค์กร การบริหารเชิงกลยุทธ์ และสภาพองค์การ ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสอนของครูด้วย

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในระดับประเทศ เพื่อนำข้อค้นพบที่ได้มาศึกษาเปรียบเทียบกันหากมีความแตกต่างจะได้พิจารณาถึงสาเหตุที่แตกต่าง แต่หากเหมือนกันก็จะได้เป็นเครื่องยืนยันข้อค้นพบ ซึ่งจะให้น่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น
2. ควรทำการวิจัยเพื่อต่อยอดในเชิงลึก เช่น การวิจัยและพัฒนาการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมโดยอาศัยข้อค้นพบในปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนเพื่อพัฒนาในปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กมลลาศน์ ศรีประสิทธิ์. (2553). *การพัฒนาเครื่องมือตรวจวัดคุณภาพองค์การของโรงเรียนประถมศึกษา*. ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- พินวนา พัฒนาอุดมสินคำ. (2557). *รูปแบบกระบวนการบริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา* ชั้นพื้นฐาน. *วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม*, 4(3),43-50.
- ภัคพร บุญเกล้า. (2555). *ยุทธวิธีพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก โดยใช้ปัจจัยด้านการบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน ในเขตตรวจราชการที่ 13*. ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรมาธิราช. (2553). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ : มสธ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2551). *รายงานการวิจัยวิธีวิทยาการประเมินความสำเร็จของการศึกษาเพื่อเสริมสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ : เพลิน สตูดิโอ.
- _____. (2552). *รายงานความก้าวหน้าการจัดการเรียนรู้ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปี 2551-2552*. กรุงเทพฯ : สกศ. สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2554). *แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ : สพฐ.
- _____. (2556). *สรุปผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ.2554-2558) ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปี พ.ศ. 2554*. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- อภิรักษ์ อินลี. (2558, พฤษภาคม – สิงหาคม). *โมเดลสมการโครงสร้างเชิงเส้นของความสำเร็จสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. *วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม*, 5(2),17-23.



- Daft, R. L. (1986). *Organizational theory and design* (2nd ed.) New York: McGraw-Hill.
- Hoy, W. K. & Feldman, J. A. (1987). Organizational health: The concept and its measure. *Journal of Research and Development in Education*, 20(4), 30-37.
- Hoy, W. K. & Miskel, C. G. (2008). *Educational administration theory, research, and practice*. Singapore : McGraw-Hill International Inc.
- Lin, Y-Y. (2006). *An examination of relationship between organizational learning culture, structure, organizational innovativeness and effectiveness: Evidence from Taiwanese organizations* (Unpublished doctoral. dissertation). Minnesota : The University of Minnesota.
- Marquardt, M. (2002). *Building the learning organization: Mastering the 5 elements for corporate learning*. Palo Alto : Davies – Black.

Translated Thai References

- Boonclout, P. (2012). *Development strategies for small-sized schools using administrative factors affecting student quality in Inspection area 13* (Unpublished doctoral dissertation). Ramkhamhaeng University, Bangkok, Thailand. [in Thai]
- Bureau of Educational Testing. (2011). *Guidelines for assessing the quality of education for the internal quality assurance of schools*. Bangkok : OBEC. [in Thai]
- _____. (2013). *Summary of the third round external quality assessment. (2011-2015) of the schools under the Office of Basic Education in 2011*. Bangkok : Prikwan Graphic. [in Thai]
- Inlee, A. (2015). A linear structural equation model of success for basic education institutions. *Nakhon Phanom University Journal*, 5(2), 17-23. [in Thai]
- Office of the Education Council. (2008). *The research report methodology to evaluate the success of education for enhancing the society of learning*. Bangkok : Plurn Studio. [in Thai]
- _____. (2009). *A report of progress in learning management at basic education level in years 2008-2009*. Bangkok : OEC. [in Thai]
- Phathana-udomsinkha, P. (2014). The administrative process model affecting the educational quality development in basic education schools. *Nakhon Phanom University Journal*, 4(3),43-50. [in Thai]
- Sornprasit, K. (2010). *The development of organizational health inventory for the elementary school* (Unpublished doctoral dissertation). Silpakorn University, Bangkok, Thailand. [in Thai]
- Srisa-aad, B. (2011). *Introduction to research* (10th ed.). Bangkok : Suwiryasan. [in Thai]
- Sukhothai Thammathirat Open University. (2010). *Theory and practice in education*. Bangkok : STOU. [in Thai]